

Regiony górnicze podczas wirtualnego tygodnia poświęconego transformacji

Środa, 1 lipca 2020 r. (godz. 10.30–12.00)

Nowy kontekst: co to oznacza dla regionów górniczych, torfowych i regionów ze złożami łupków bitumicznych?

Pierwszy dzień wirtualnego tygodnia poświęconego regionom górniczym otworzył Klaus-Dieter Borchardt, zastępca dyrektora generalnego DG ds. Energii. W swoim przemówieniu Klaus-Dieter Borchardt wskazał liczne działania podjęte przez Komisję Europejską na rzecz zielonej transformacji i powitał dwóch głównych prelegentów – Ditte Juul-Joergensen i posła do PE Jerzego Buzka.

Główne przemówienia:

Prelegenci:

- **Ditte Juul-Joergensen**, dyrektor generalna, DG ENER
- **Jerzy Buzek**, poseł do PE, Parlament Europejski, komisja ITRE

Ditte Juul-Joergensen podkreśliła stosowny czas wirtualnego tygodnia w obliczu odbudowy po pandemii COVID-19. Zaznaczyła, że europejski sektor energetyczny w czasie pandemii wykazał się odpornością i utrzymał ciągłość dostaw, pomimo że niektóre kopalnie zamknięto, a wielu pracowników zachorowało lub zostało zwolnionych. Po zestawie środków nadzwyczajnych przyjętych przez Komisję Europejską w celu stawienia czoła bezpośredniemu kryzysowi nadszedł czas na wspieranie długoterminowej odbudowy gospodarek i społeczeństw europejskich w ramach najszerszego planu odbudowy w historii UE – Next Generation EU. Plan będzie w znacznej mierze obejmował kwestie związane z aktualnym kryzysem klimatycznym i promowanie ekologicznej odbudowy. Wiele z omawianych instrumentów będzie oferować bezprecedensową pomoc finansową i doradczą dla regionów górniczych i regionów o wysokiej emisji dwutlenku węgla. Jednak fundusze te, które będą wkrótce dostępne, należy szybko powiązać z pomysłami na projekty, które przyspieszą proces odbudowy i przyniosą trwałe zmiany w systemach energetycznych regionów.

Następnie głos zabral poseł do PE Jerzy Buzek, kluczowa postać inicjatywy na rzecz regionów górniczych, który wyjaśnił szereg istotnych zasad sprawiedliwej transformacji, w ramach której żaden region nie pozostaje w tyle.

1. Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji powinien być skierowany do regionów górniczych najbardziej dotkniętych przekształceniami, potrzebujących środków dywersyfikacji gospodarczej,

nowych możliwości biznesowych i łańcuchów dostaw, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji oraz rewitalizacji środowiska. Platforma sprawiedliwej transformacji powinna czerpać z wcześniejszego sukcesu inicjatywy na rzecz regionów górniczych w okresie przejściowym.

2. Państwa członkowskie powinny mieć dostęp do dalszych zasobów z innych filarów mechanizmu sprawiedliwej transformacji i programów UE, co powinno pozwolić stworzyć szersze ramy dla możliwości inwestowania, w tym dla kapitału prywatnego i innych instrumentów finansowych.
3. Już teraz należy przedstawiać obywatelom korzyści z celu neutralności klimatycznej, który ma być osiągnięty w 2050 r. Stopniowe wycofywanie należy przedstawić jako natychmiastowe rozwiązanie problemu zanieczyszczenia powietrza i ubóstwa energetycznego, a ponadto należy podkreślać, że inwestycje w odnawialne źródła energii będą wiązać się z nowymi miejscami pracy w przyszłości.
4. Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji powinny opierać się na dyskusjach ze wszystkimi zainteresowanymi stronami na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Prezentacje i ankieta

Prezenterzy:

- **Klaus-Dieter Borchardt**, zastępca dyrektora generalnego, DG ENER
- **Nicola de Michelis**, dyrektor, inteligentny i zrównoważony wzrost oraz wdrażanie programów IV, DG REGIO
- **Mikołaj Dowgielewicz**, dyrektor generalny i stały przedstawiciel EBI w instytucjach UE
- **Charlotte Ruhe**, dyrektor zarządzająca na Europę Środkową, Południową i Wschodnią, EBOR

Klaus-Dieter Borchardt przedstawił szersze ramy nadrzędnej strategii politycznej wokół harmonogramu sprawiedliwej transformacji: Europejski Zielony Ład i jego kluczowe zasady, właściwych komisarzy oraz inicjatywy wspierające (mechanizm sprawiedliwej transformacji, falę renowacji, nowe prawo klimatyczne, Europejski Pakt na rzecz Klimatu itp.). Następnie przypomniał o zobowiązaniach podjętych przez państwa członkowskie w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, podkreślając, że wiele krajów planuje ostateczne wycofanie się z energii węglowej do 2030 r. Ponadto Klaus-Dieter Borchardt podkreślił postępy poczynione w ramach inicjatywy na rzecz regionów węglowych w okresie przejściowym, która obecnie jest częścią platformy sprawiedliwej transformacji uruchomionej w poniedziałek. Chociaż nie odnotowano większych zmian w przypadku 14 państw członkowskich już uczestniczących w inicjatywie, podejmowane działania będą miały na celu rozszerzenie wsparcia na państwa członkowskie zależne od torfu i złóż

łupków bitumicznych (Irlandię, Finlandię i Estonię).

W pierwszej części prezentacji Nicola de Michelis omówiła sposób, w jaki platforma sprawiedliwej transformacji zapewni spójne ramy wsparcia technicznego i doradczego i jak będzie działała jako kompleksowy punkt dostępu i helpdesk dla regionów górniczych i regionów o wysokiej emisji dwutlenku węgla. Platforma będzie zawierać wszystkie odpowiednie i zaktualizowane informacje oraz możliwości finansowania dla zainteresowanych organów, a także bazę danych projektów i ekspertów. Wsparcie techniczne zapewni DG Reform w celu zagwarantowania wszystkim regionom możliwości wspólnej realizacji projektów i absorpcji dostępnych zasobów.

Następnie uczestnicy sesji zostali poproszeni o odpowiedź na dwa pytania:

1. O których nowych inicjatywach/instrumentach UE chciałby(-aby) Pan/Pani uzyskać informacje pod kątem przyszłych wydarzeń?
 - a. Więcej informacji na temat Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji / mechanizmu sprawiedliwej transformacji (55%)
 - b. Plan odbudowy (33%)
 - c. Nowa strategia dotycząca technologii wodorowych (29%)
 - d. Nowa strategia przemysłowa (28%)
2. Jaki był wpływ kryzysu związanego z COVID-19 na przekształcenia w Pana/Pani regionie?
 - a. Nowe projekty związane z czystą energią zostały wstrzymane lub anulowane (19%)
 - b. Utrata miejsc pracy w sektorze górniczym/energetycznym (15%)
 - c. Tymczasowe zamknięcie kopalni (9%)
 - Znaczna część uczestników nie udzieliła odpowiedzi, ponieważ wpływ pandemii nie jest jeszcze jasno stwierdzony.

W podsumowaniu Nicola de Michelis ponownie podkreśliła, że regiony górnicze i regiony o wysokiej emisji dwutlenku węgla otrzymają dostateczne wsparcie finansowe z Komisji Europejskiej. Zaznaczyła, że Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, w przeciwieństwie do wielu innych funduszy UE, nie będzie funduszem sektorowym, lecz szerszym instrumentem służącym do wspierania projektów w sferze ekonomicznej, społecznej i środowiskowej. Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji będą stanowić kompleksowe punkty dostępu do zasobów, a ich opracowanie powinno się wkrótce rozpocząć pomimo braku porozumienia w sprawie

wieloletnich ram finansowych i powiązanych uregulowań.

W trzeciej prezentacji Mikołaj Dowgielewicz (EBI) przedstawił wysiłki podjęte przez bank w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej, tj. bankowy plan działania na rzecz klimatu, JASPERS, ELENA, URBIS oraz Centrum Doradztwa InvestEU. Potwierdził, że wszystkie działania finansowe EBI są dostosowane do porozumienia paryskiego oraz podkreślił, że inwestycje w przekształcenia energetyczne stanowią główny element inwestycji EBI prowadzonych w ramach polityki kredytowej dla sektora energetycznego. Ponadto Mikołaj Dowgielewicz potwierdził pełne poparcie dla harmonogramu sprawiedliwej transformacji Komisji Europejskiej, a w szczególności dla trzech filarów mechanizmu sprawiedliwej transformacji.

Panel zakończyło wystąpienie Charlotte Ruhe, która zaprezentowała wsparcie finansowe EBOR-u na rzecz transformacji. Charlotte Ruhe podkreśliła, że sprawiedliwa transformacja ma kluczowe znaczenie nie tylko w Europie, lecz również dla krajów sąsiadujących (krajów Bałkanów Zachodnich, Ukrainy i Azji Środkowej), gdzie zależność od paliw kopalnych wciąż jest bardzo wysoka. Charlotte Ruhe ogłosiła, że EBOR, ze względu na szerokie doświadczenie w projektach obszarze energetyki, regionalnego rozwoju gospodarczego i polityki społecznej, zamierza współpracować z partnerami UE we wszystkich trzech filarach mechanizmu sprawiedliwej transformacji, a także udzielać strategicznego wsparcia organom państw sąsiadujących z UE, na przykład w ramach sekretariatu sprawiedliwej transformacji dla Bałkanów Zachodnich i Ukrainy.

Q&A

W sesji pytań i odpowiedzi Klaus-Dieter Borchardt uściślił, że niektóre regiony, w których już zamknięto wszystkie kopalnie i elektrownie, lecz wciąż trwa główny proces transformacji ekonomiczno-społecznej (np. Dolny Śląsk w Polsce) wciąż mogą korzystać ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Ponadto duże przedsiębiorstwa węglowe (na przykład na Słowacji) nadal będą kwalifikować się do otrzymywania środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Środki nie będą jednak wykorzystywane na finansową rekompensatę wypłacaną przez przedsiębiorstwo (odprawa z tytułu przejścia na wcześniejszą emeryturę), lecz na skutki społeczne i gospodarcze likwidacji (przekwalifikowanie pracowników, restrukturyzacja gospodarcza). Lokalne zaangażowanie będzie kluczowe, jeżeli chodzi o dobre wyniki Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Będzie ono promowane poprzez wykorzystanie lokalnych możliwości absorpcji tam, gdzie to możliwe.

Na koniec Klaus-Dieter Borchardt przedstawił kilka uwag końcowych na temat roli gazu ziemnego. Ponieważ projekt rozporządzenia w sprawie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji jest aktualnie poddany pod obrady w Parlamencie Europejskim i Radzie, warunkowe

włączenie/wyłączenie gazu ziemnego do/z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji lub Funduszu Spójności wciąż jest przedmiotem rozmów. Potwierdził to poseł do PE Jerzy Buzek, który dodał, że komisja ITRE Parlamentu Europejskiego przegłosowała wprowadzenie niektórych warunków dla regionów górniczych, które chcą inwestować w gaz ziemny — nie w perspektywie długoterminowej, lecz w formie rozwiązania pośredniego, które pozwoli wypełnić lukę do czasu przejścia na odnawialne i całkowicie czyste źródła energii.

Wniosek

Klaus-Dieter Borchardt podsumował sesję i podziękował głównym prelegentom i panelistom za ich wystąpienia. Poinformował również, że wkrótce przechodzi na emeryturę, co oznacza, że od października 2020 r. nie będzie bezpośrednio zaangażowany w inicjatywę na rzecz regionów górniczych w okresie przejściowym.

Autorzy:

Redakcja: Adrián Lauer i Zoe Rasbash na podstawie notatek protokołantów Cristiany Marchitelli, Veroniki Müller i Adrienne Kotler.

Treść sprawozdania nie była konsultowana z prezenterami.

Sprawozdanie nie prezentuje w sposób wyczerpujący treści spotkania; pełna treść spotkania jest dostępna w nagraniach sesji dostępnych online.

Czwartek, 2 lipca 2020 r. (godz. 10.30–12.00)

Potencjał pozyskiwania czystej energii w regionach górniczych w okresie przejściowym

Drugi dzień wirtualnego tygodnia poświęconego regionom górniczym otworzył Andrzej Błachowicz z sekretariatu Inicjatywy na rzecz Regionów Górniczych w Okresie Przejściowym.

Następnie głos zabrała Katherine Poseidon, analityk polityczny w BloombergNEF, która zrobiła wprowadzenie na temat inwestycji w europejskich regionach górniczych w odbudowie i okresie przejściowym. W modelowaniu wykorzystano jak najtańsze i oderwane od strategii politycznych podejście, które nie uwzględnia bardziej ambitnych celów klimatycznych ani reformy systemu handlu emisjami. Katherine Poseidon przedstawiła spadek krajowej produkcji węgla w pierwszych miesiącach 2020 r. w porównaniu do lat 2019–2018 i wyjaśniła, w jaki sposób niższy popyt wynikający z pandemii pogłębił istniejące tendencje, biorąc pod uwagę, że podwyższone ceny konkurują z marginalnymi kosztami energii ze źródeł odnawialnych. Na koniec Katherine Poseidon przedstawiła argument, że elementami napędowymi prowadzącymi do tworzenia możliwości w regionach górniczych są ambitne cele europejskie, plan odbudowy, Zielony Ład i wspieranie sprawiedliwej transformacji.

Prezentacja badania „Potencjał odnawialnych źródeł energii w regionach górniczych”

Prezenterzy:

- **Zoi Kapetaki**, specjalista ds. projektów, zarządzanie wiedzą, wytwarzanie energii z paliw kopalnych w okresie przejściowym, JRC - Petten
- **Pablo Ruiz-Castello**, specjalista ds. projektów, zarządzanie wiedzą, analityk scenariuszy energetycznych, JRC - Petten

Zoi Kapetaki i Pablo Ruiz-Castello wspólnie przedstawili badanie [Technologie czystej energii w regionach górniczych: szanse na wzrost i miejsca pracy](#), w którym przeanalizowano możliwości wykorzystania potencjału energii odnawialnej w regionach górniczych, dostępne opcje i istniejące przykłady dawnych kopalni przekształconych w zakłady produkcji energii słonecznej lub wiatrowej oraz powiązane możliwości tworzenia miejsc pracy. Modelowanie opublikowane przed wybuchem pandemii COVID-19 charakteryzuje się obecnie jeszcze większą trafnością w kontekście nowej polityki, z ukierunkowaniem na odbudowę, tworzenie miejsc pracy i Zielony Ład.

Ankieta online przeprowadzona przed panelem

P1: Czy uważa Pan/Pani, że Europa z powodzeniem wykorzysta kryzys wywołany pandemią COVID do rzeczywistego nadania impulsu przekształceniom w kierunku czystej energii?

36% respondentów nie miało pewności w tej kwestii

P2: Gdzie dostrzega Pan/Pani przeszkody w pełnym przeprowadzeniu przekształceń w kierunku zielonej energii po ustaniu pandemii COVID?

35% – krajowe strategie polityczne. Inne przeszkody: mentalność, lobbowanie i inercja systemowa. 9% – europejskie strategie polityczne

P3: Jakie są obecnie Pana/Pani odczucia w odniesieniu do przekształceń związanych z czystą energią w Europie?

41% respondentów nie udzieliło odpowiedzi. 41% respondentów wyraziło nadzieję, jedynie 1% respondentów odczuwał pewność, 8% wyraziło zdziwienie, 8% – zaniepokojenie, a tylko 2% – rozczarowanie. Ogólnie respondenci wyrażali gotowość do rozmów i wdrażania zmian.

Okrążył stół na temat strategii politycznej i rozmów branżowych wokół odbudowy powiązanej z zieloną energią

Uczestnicy panelu:

- **Andrzej Błachowicz** - sekretariat Platformy CRIT, moderator
- **Michaela Holl**, analityk polityczny, odnawialne źródła energii i polityka w obszarze wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS), DG ENER
- **Viktoriya Kerelska**, szef działu rzecznictwa i komunikacji, WindEurope
- **Naomi Chevillard**, doradca polityczny, SolarPower Europe
- **Katherine Poseidon**, analityk polityczny, Bloomberg New Energy Finance

Andrzej Błachowicz skierował następujące pytania do Michaeli Holl z DG ENER: „Ludzie są przytłoczeni różnymi propozycjami legislacyjnymi, jakie będą zatem trzy kluczowe działania w obszarze odnawialnych źródeł energii mające na celu wspieranie ekologicznej odbudowy w kolejnych 12 miesiącach?”.

Michaela Holl odpowiedziała, że DG ENER obecnie analizuje możliwość przeglądu celu energetycznego i klimatycznego na 2030 r. z myślą o osiągnięciu wskaźnika 55% ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w tej perspektywie czasowej. Bardziej ambitne cele

najprawdopodobniej doprowadziłyby do korekty w górę celów dotyczących energii odnawialnej. Ponadto unijne prawo w obszarze klimatu jest przedmiotem negocjacji w celu włączenia do przepisów UE celu zeroemisyjności do 2050 r. Wreszcie wprowadzenie w życie planu odbudowy UE, którego celem jest oferowanie pomocy technicznej i wsparcia państwom członkowskim, w których potrzebne są krajowe plany odbudowy, oraz zachęcenie ich do współpracy przy realizacji projektów związanych z energią ze źródeł odnawialnych. Michaela Holl podała przykład współpracy między Portugalią a Niderlandami, w ramach której w dawnym regionie górniczym w Portugalii wybudowano dużą instalację fotowoltaiczną, a uzyskany wodór jest przesyłany do portu w Rotterdamie.

Ponieważ wiatr i energia słoneczna są często wymieniane razem, do Viktorii Kerelskiej i Naomi Chevillard skierowano pytanie, jak konkretnie technologie wiatrowe i słoneczne przyczyniają się do przekształceń energetycznych w Europie.

Viktoria Kerelska odpowiedziała, że sektory energii wiatrowej i regiony górnicze już podjęły współpracę. Potencjał dla energii wiatrowej jest znaczny, a argument kosztowy skłania do rozważenia energii elektrycznej z odnawialnych źródeł. Ponadto, podczas transformacji w kierunku energii wiatrowej udało się już osiągnąć korzyści na poziomie lokalnym i ekonomicznym. Viktoria Kerelska podała przykład włączenia elektrowni wiatrowych do polskiego łańcucha dostaw, co doprowadziło do powstania 4 tys. miejsc pracy. Przekwalifikowanie pracowników przy adekwatnym finansowaniu będzie miało kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów mechanizmu sprawiedliwej transformacji, co pokazują przykłady w Polsce i w Rumunii.

Naomi Chevillard podkreśliła, że Unia Europejska jest liderem w segmencie technologii paneli słonecznych i ogniw słonecznych, oraz powtórzyła, że koszty stanowią silny argument na poparcie inwestycji w potencjał regionów górniczych. Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji będzie oferował wsparcie w finansowaniu programów szkoleniowych mających na celu zdobycie odpowiednich kwalifikacji na szczeblu lokalnym, ponieważ sektor energii słonecznej charakteryzuje się dużym zapotrzebowaniem na siłę roboczą (1100 miejsc pracy utworzonych na TWh w UE). Naomi Chevillard podała konkretny przykład projektu w Polsce, gdzie firma zaproponowała inwestycje w projekt instalacji słonecznej w dawnej kopalni i zatrudniła górników do jego realizacji.

Katherine Poseidon przedstawiła komentarz do korzyści pakietu odbudowy regionów górniczych, stwierdzając, że impuls na szczeblu europejskim jest mile widziany, jednak bez uregulowań na szczeblu krajowym oraz planów transformacji fundusze mogą nie trafić bezpośrednio tam, gdzie są najbardziej potrzebne.

Następnie miała miejsce runda pytań i odpowiedzi.

Autorzy:

Redakcja: Adrián Lauer i Zoe Rasbash na podstawie notatek protokołantów Cristiany Marchitelli, Veroniki Müller i Adrienne Kotler.

Treść sprawozdania nie była konsultowana z prezydentami.

Sprawozdanie nie prezentuje w sposób wyczerpujący treści spotkania; pełna treść spotkania jest dostępna w nagraniach sesji dostępnych online.

Piątek, 3 lipca 2020 r. (godz. 10.30–12.00)

Transformacja regionów w czasach niepewności: perspektywy i spostrzeżenia regionów górniczych i torfowych

Trzeci dzień wirtualnego tygodnia poświęconego regionom górniczym otworzył Carlo Della Libera z sekretariatu Inicjatywy na rzecz Regionów Górniczych w Okresie Przejściowym. Następnie swoje uwagi na temat narzędzi wsparcia i pomocy oferowanej przez sekretariat przedstawili Maria Yetano Roche i Paul Baker. Na koniec odbyła się dyskusja panelowa z przedstawicielami czterech regionów uczestniczących w inicjatywie pomocy technicznej dla regionów w okresie przejściowym oferowanej przez sekretariat (START), podczas której przedstawiono różne perspektywy zagwarantowania odpowiedniego wsparcia i sprawiedliwego przebiegu transformacji.

Prezentacja działalności sekretariatu

Prezenterzy:

- **Maria Yetano** – sekretariat platformy na rzecz regionów górniczych w okresie przejściowym
- **Paul Baker** – sekretariat platformy na rzecz regionów górniczych w okresie przejściowym

Maria Yetano Roche zaprezentowała materiały na temat wsparcia, które są dostępne za pośrednictwem inicjatywy na rzecz regionów górniczych w okresie przejściowym. Materiały na temat wsparcia zawierają 12 studiów przypadku (dwa dodatkowe zostaną wkrótce opublikowane) oraz 4 zestawy narzędzi (dwa dodatkowe będą dostępne wkrótce). Wszystkie materiały są dostępne [tutaj](#). Zestawy narzędzi służą jako wskazówki i stanowią całość. Aspekt transformacji został specjalnie podkreślony w każdym zestawie.

Paul Baker zaprezentował działania podejmowane w ramach pomocy technicznej oferowanej przez sekretariat (START). Wybrano siedem różnych regionów europejskich, zarówno z terenów wiejskich, jak i miejskich, z różnymi lokalnymi problemami i różnym tempem transformacji itp. Sekretariat współpracuje z nimi w różnych obszarach. Zakres wsparcia zależy od regionu i wynosi nawet 100 dni na region, a ponadto uzupełnia inne formy wsparcia uzyskiwane na szczeblu UE lub od władz krajowych. Obecnie rozpoczęły się wizyty w terenie, opracowywane są plany pracy, a wsparcie zostało dostosowane do nowych wyzwań związanych z COVID-19. Sekretariat pracuje z każdym z regionów nad utworzeniem profili regionalnych uwzględniających aktualny stan transformacji. Dostępne są również dokumenty zawierające informacje

na temat procesów zaangażowania, nowych możliwości ekonomicznych i przykładów rozwoju obszarów wiejskich z inicjatywy lokalnej społeczności. Sekretariat przeprowadził również regionalne ankiety na temat wpływu pandemii COVID-19 na szczeblu regionalnym.

Okrągły stół na temat transformacji regionalnej w czasach niepewności: perspektywy i spostrzeżenia

Uczestnicy panelu:

- **Robert Pollock** – sekretariat Platformy CRIT, moderator
- **Timon Wehnert** – sekretariat Platformy CRIT
- **María Belarmina Díaz Aguado** – dyrektor generalna ds. energii, górnictwa i reaktywacji, Księstwo Asturii, Hiszpania
- **Kieran Mulvey** – komisarz ds. sprawiedliwej transformacji, Irlandia
- **Jiří Štěřba** – zastępca pełnomocnika zarządcy regionu Karlowe Wary ds. platformy RE:START i regionów górniczych w okresie przejściowym (CRiT), Czechy

Robert Pollock zwrócił uwagę na głęboki wpływ pandemii COVID-19 na regiony górnicze w okresie przejściowym. Podkreślił również, że nie można powrócić do normalnej działalności biznesowej, zachęcając uczestników do zastosowania rozwiązań wskazanych w czasie tygodnia, mając na uwadze próbę wyobrażenia sobie nowego stanu normalności. Powinien on obejmować wyznaczanie kierunków polityki w sposób zakładający płynniejszą współpracę między departamentami i na szczeblu rządowym oraz uwzględniający rzeczywistą współpracę ze społecznościami lokalnymi.

María Belarmina Díaz Aguado przedstawiła przypadek w Asturii (Hiszpania), w którym praca na różnych szczeblach i między różnymi zainteresowanymi stronami, z udziałem społeczności lokalnych, została skonsolidowana w ramach partnerstwa o bardziej stałym charakterze. Asturia dąży do zagwarantowania możliwości powielenia tego przykładu przy wsparciu Komisji Europejskiej. W przypadku transformacji regionów górniczych cel jest następujący: „nigdy nie będziesz sam”.

Kieran Mulvey przedstawił przypadek Midlands (Irlandia), obszaru torfowisk, który wyłączono z eksploatacji znacznie szybciej niż pierwotnie zakładano, przyspieszając proces z 2027 na 2020 rok. Zaproponował on plan strategiczny obejmujący cały obszar Midlands, w granicach hrabstwa, w celu określenia obszarów o solidnych podstawach ekonomicznych poza pozyskiwaniem torfu.

Timon Wehnert z Instytutu w Wuppertalu podsumował aktualną sytuację niepewności (związaną z pandemią),

która może przyspieszyć odejście od węgla w stosunku do zakładanego harmonogramu. Jednym z niewielu pewnych elementów jest to, że wygaszanie wydobycia węgla trwa. Musimy dopilnować, aby reakcja na kryzys wywołany przez COVID-19 była długofalowa, wykorzystując Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji do wspierania kreatywnych, dalekosiężnych projektów, które przyniosą realne zmiany na szczeblu lokalnym.

Pytania i odpowiedzi w ramach panelu

P1: Gdzie należy skierować wsparcie, mając na uwadze ostatnie zalecenia Komitetu Regionów? Do konkretnych miejsc czy do całych obszarów w regionie?

- Kieran Mulvey: Torfowiska nie pokrywają się z granicami hrabstw, lecz występują na całym obszarze Midlands, dlatego ważne było rozszerzenie obszaru docelowego. Oznacza to, że wszystkie społeczności, których dotyczyła decyzja o wygaszeniu eksploatacji (pośrednio lub bezpośrednio), zostaną objęte wsparciem. Działania te mogą przejść w Irlandii na szczebel krajowy planu i mechanizmu sprawiedliwej transformacji:
- María Belarmina Díaz Aguado: Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji powinien koncentrować się na terenach dotkniętych transformacją, a zasoby powinny trafiać przede wszystkim do tych, którzy rzeczywiście ich potrzebują. Transformacja uderzy w niektóre regiony szczególnie dotkliwie lub szczególnie wcześniej, dlatego środki należy przekazać właśnie tam. Podział środków nie może się odbywać na jednakowych zasadach.
- Timon Wehnert: To, czy wsparcie powinno być ukierunkowane (geograficznie), zależy w dużej mierze od regionu. Nie powinno ograniczać się do najmniejszej jednostki, w której znajduje się kopalnia, ponieważ może to mieć skutki uboczne.
- Jiří Štěrba: Chociaż środki należy przeznaczyć na wsparcie całego regionu dotkniętego transformacją, muszą one być ukierunkowane na miejscowości, a nawet mikro-regiony, które najdotkliwiej odczuwają jej skutki.

P2: Jak znaleźć równowagę między (często) sprzecznymi opiniami związków zawodowych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, przedstawicieli sektora i podmiotów zajmujących się ochroną środowiska? Wiemy, że musimy współpracować, jednak często występują spięcia. Jak wypracować model współpracy w takim kontekście?

- Kieran Mulvey: Ci, którzy ucierpieli najbardziej, powinni zostać potraktowani priorytetowo, na przykład jeżeli chodzi o nowe pomysły na transformację, zatrudnienie, możliwości itp. W Midlands lokalni mieszkańcy pozytywnie zareagowali na propozycję utworzenia organów odpowiedzialnych

za koordynację w całym regionie oraz zaangażowanie w ten proces wielu zainteresowanych stron w celu stworzenia nowych możliwości. Jest chęć współpracy. Lokalni mieszkańcy nie sprzeciwiają się transformacji, chcą tylko być potraktowani uczciwie.

- María Belarmina Díaz Aguado: Górnicy zostali najpierw włączeni w dialog społeczny. W Asturii utworzono komitet pod auspicjami ministerstwa na szczeblu krajowym w celu nadzorowania wpływów transformacji i potencjalnych alternatywnych ścieżek. W skład komitetu wchodziły skrajnie różne grupy reprezentujące rząd, sektor, organizacje ochrony środowiska, pracowników, związki zawodowe itp. Dialog – który był przejrzysty i opierał się na współpracy – doprowadził do stworzenia dokumentu, który obecnie jest dalej opracowywany.
- Jiří Štěrba: w Czechach podjęto działania z zakresu komunikacji skierowane do osób, które najbardziej odczuwają skutki transformacji. To bardzo skomplikowane. Wiele osób jest zaskoczonych szybkością procesu transformacji, dlatego robią, co mogą, aby stworzyć plany i dotrzeć do pracowników w tym procesie. Wielu z nich pracowało w kopalniach przez dziesięciolecia.
- Timon Wehnert: Należy przyznać, że strony zaangażowane w proces mogą mieć bardzo odmienne punkty widzenia. Nawet w obrębie związków zawodowych opinie są bardzo rozbieżne – nie wszystkie związki przyjmują tę samą perspektywę i nie wszystkie mówią jednym głosem. Takie podejście pomaga w konsultacjach z pracownikami dotyczących zarówno wyzwań, jak i szans. Wszystkie te aspekty dotyczą również aktywistów z organizacji społeczeństwa obywatelskiego i organizacji ekologicznych. Nie reprezentują jednakowego stanowiska, a wielu aktywistów ekologicznych jest bardzo zaangażowanych również w aspekty społeczne.

P3: Jak znaleźć równowagę między odbudową poprzez wykorzystanie działających schematów a wypróbowaniem bardziej innowacyjnych, a nawet eksperymentalnych rozwiązań?

- María Belarmina Díaz Aguado: Należy uwzględnić cały ekosystem powstały wokół węgla, włącznie z wiedzą, badaniami, kulturą itp. i skierować go ku przyszłości. Musimy określić, które doświadczenia sprawdzą się w przyszłości, i być gotowi na podjęcie ryzyka. Przede wszystkim musimy zagwarantować zachowanie tkanki społecznej i ekonomicznej, która dziś łączy lokalną społeczność i nie utracić jej przy kolejnych krokach.
- Timon Wehnert: Nie chodzi tylko o zastąpienie technologii A technologią B. Musimy uwzględnić takie aspekty jak nowe modele biznesowe. Taka

perspektywa pomaga w przyjęciu kreatywnych rozwiązań. Podczas pandemii widzieliśmy, że, pomimo poważnych trudności, podejmowano nowe działania (np. współpracę polityczną), których wcześniej nawet się nie spodziewaliśmy.

- Kieran Mulvey: Należy podjąć ryzyko. Torfowiska to wspaniałe zasoby naturalne, które dają możliwości opracowania nowych rozwiązań w obszarze ochrony, akwakultury, rolnictwa ekologicznego itp. Istnieje potrzeba podnoszenia kwalifikacji i zatrzymania pracowników, którzy stracili pracę w wyniku transformacji. Ich umiejętności nie można zaprzepaścić w wyniku innowacyjnych zmian.
- Jiří Štěrba: Stoimy przed dość dużym wyzwaniem. Jeżeli chodzi o planowanie przyszłości, powinniśmy kierować się realizmem, a jednocześnie dostrzegać szanse w eksperymentowaniu z nowymi i szybko zmieniającymi się technologiami. Przede wszystkim jednak musimy pozostać realistami i pamiętać o dobrobycie regionów. Wszelkie eksperymenty to wyłącznie wartość dodana.

W podsumowaniu Robert Pollock stwierdził, że dyskusja pokazała nam, że możemy tworzyć rozwiązania systemowe. Musimy być liderami zmian — nie możemy być ich ofiarami. Musimy stać się liderami zmian bardzo szybko.

Wniosek

Na koniec Carlo Della Libera z sekretariatu inicjatywy na rzecz regionów górniczych w okresie przejściowym przedstawił kolejne planowane działania: ankietę internetową na temat opinii o przyszłych działaniach w odniesieniu do formatu spotkań grupy roboczej, narzędzi komunikacyjnych oraz tematów, które należy poruszyć na następnym spotkaniu. Większość respondentów ankiety wybrała opcję wydarzeń łączących spotkania fizyczne z wirtualnymi; wiele głosów zdobyły webinaria (newslettery i e-maile zostały uznane za najbardziej cenione narzędzia komunikacji). Większą różnorodność odnotowano w kwestii tematów następnego spotkania interesujących uczestników.

Intensywny tydzień rozpoczęło uruchomienie platformy sprawiedliwej transformacji. W trudnych czasach społeczności łączą siły. Regiony górnicze stanowią jedną z takich społeczności, a sekretariat powstał, aby wspierać współpracę w obliczu globalnych wyzwań.

Autorzy:

Redakcja: Adrián Lauer i Zoe Rasbash na podstawie notatek protokołantów Cristiany Marchitelli, Veroniki Müller i Adrienne Kotler.

Treść sprawozdania nie była konsultowana z prezenterami.

Sprawozdanie nie prezentuje w sposób wyczerpujący treści spotkania; pełna treść spotkania jest dostępna w nagraniach sesji dostępnych online.

Initiative for coal regions in transition

The Initiative for coal regions in transition is an initiative by the European Commission.

➔ ec.europa.eu/coal-regions-in-transition

✉ secretariat@coalregions.eu

🐦 [twitter @Energy4Europe](https://twitter.com/Energy4Europe)

© European Union, 2020

For any use or reproduction of photos or other material that is not under the EU copyright, permission must be sought directly from the copyright holders.

Reuse is authorised provided the source is acknowledged.

The reuse policy of European Commission documents is regulated by Decision 2011/833/EU (OJ L 330, 14.12.2011, p. 39).

Neither the European Commission nor any person acting on behalf of the Commission is responsible of the use that might be made of the information in this document.

Disclaimer

This document has been prepared for the European Commission, however it reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

European
Commission